

VIVIENNE FRANZMANN

MOGADISHU

Vertaling Tom Kleijn

Personages

JASON, vijftien, de leider, zwart

JORDON, vijftien, beste vriend van Chloe, zwart

SAIF, vijftien, beste vriend van Chuggs, Aziatische moslim [Pakistaans]

CHUGGS, vijftien, beste vriend van Saif, zwart

CHLOE, vijftien, een grote bek, blank

DEE, vijftien, liefde van Jason, volwassener dan de meeste anderen, zwart

FIRAT, veertien, onlangs uit Turkije gekomen

AMANDA, moeder van Becky, in de veertig, lerares Engels, blank

BECKY, veertien, eyeliner en polsbandjes, blank

CHRIS, directeur van de school, in de vijftig, blank

PETER, echtgenoot van Amanda, in de veertig, IT-consulent, zwart

BEN, vader van Jason, in de veertig, beveiligder, zwart

Plaats

Een school in Londen

©VIVIENNE FRANZMANN 2011

© Nederlands van Tom Kleijn 2012

Eerste Bedrijf

Scène Een

Onder de trap. School. Een kleine ruimte ergens tussen binnen en buiten, publiek en privé. JASON rookt. Om hem heen staat zijn gevolg: JORDON, SAIF, CHUGGS, CHLOE en DEE. Ze lachen en klooiën wat. JASON is de baas. Iedereen barst plotseling in lachen uit; JASON duwt JORDON, die tegen CHLOE aan valt. Ze roept dingen als 'flikker op', 'homo', 'stomme lul'. Een beetje getrek en geduw, alles in opperbeste stemming. FIRAT komt de trap af, ziet de groep, wil omdraaien, kijkt op zijn horloge, denkt dat hij te laat komt, verandert van gedachten en rent toch langs hen heen; maar in het getrek en geduw botst JASON tegen hem en valt FIRAT tegen hem aan. JASON brandt zichzelf aan zijn joint.

JASON Godverdomme?
 FIRAT Sorry.
 JASON Wat doe je, man?
 FIRAT Sorry.
 JASON Je hebt me gebrand. Je hebt me godverdomme gebrand.
 FIRAT Ja. Ja. Sorry.
 JASON Hij heeft me gebrand. Hij heeft me godverdomme gebrand.
 FIRAT Het was per ongeluk.
 JASON Je hebt een gat in mijn trui gebrand.
 FIRAT Sorry.
 JASON Dit is mijn lievelingstrui, man.
 JORDON Ja. Hij heeft hem altijd aan.
 FIRAT Jij botste tegen me op.
 CHLOE Van *Nike Town*.
 CHUGGS Jij botste tegen hem op.
 JORDON (*tegen CHLOE*).
 Ik heb dezelfde in blauw, een soort eendenblauw. Gaaf.
 CHUGGS Heb je gehoord wat hij zei, Jas? Jij bent tegen hem aan gebotst.
 Gelach.
 FIRAT Ik heb sorry gezegd. Wat wil je dat ik doe?
 CHUGGS Hij zei dat hij tegen hem aan gebotst is.
 JASON Ik wil dat je teruggaat in de tijd en geen gat brandt in mijn hartstikke dure Nike trui.
 FIRAT Doe niet zo suf, man.
 Nauwelijks onderdrukt gegrinnik van de anderen. JASON, in verlegenheid gebracht, begint te lachen.
 JASON (*lachend*).
 Je maakt het te gek, man. Wie denk jij godverdomme wel dat je bent? Dit is godverdomme mijn lievelingstrui en jij hebt er godverdomme een gat in gebrand. En noemt me suf. Hij noemt mij godverdomme suf.
 FIRAT (*merkt de omslag in de stemming, glimlacht en zwaait met zijn vinger*).
 Je mag niet roken op school.
 JASON Ga mij niet vertellen wat ik moet doen, hè.

FIRAT Krijg je kanker van. In je longen.
 JASON Vertel mij niet wat ik moet doen, kut.
Pauze.
 Moslimkut.

FIRAT Wil je dat alsjeblieft niet zeggen.
 JASON Vuile kutpaak.
 FIRAT Jij bent een racist.
 JASON Ken je mij? Ken jij iets van mij?
 FIRAT Jij zei dat ik een Moslim Karel Utrecht Theodoor was. Je zei –
 JASON Jij hebt een gat in mijn trui gebrand.
 FIRAT Ja. Ik heb sorry gezegd.
 JASON Jij bent godverdomme een brandstichter, een moslimterrorist, een islamitische bommenmaker. Kutpaak dat je er bent.

FIRAT Hier heb ik geen zin in.
Hij wil weglopen, JASON grijpt hem. De anderen raken opgewonden. FIRAT wordt tegen de grond gewerkt. JASON is nu razend. DEE probeert hem weg te trekken, hij rukt zich los. Een hoop herrie. Heen en weer getrek. FIRAT probeert op zijn knieën zijn bril recht te zetten, zijn boeken en zijn koffertje te pakken. JASON houdt hem vast en slaat hem, gemeen. Hij meent het. AMANDA komt de trap af. Ze ziet het gevecht en stormt er meteen op af om er een eind aan te maken. Ze baant zich een weg door de groep.

AMANDA Hou op. Jongens!
De anderen juichen en schreeuwen, stoken het op en schenken geen aandacht aan haar.
 Hou op. Jason, laat hem los. *(Ze probeert JASON weg te trekken.)*
 Laat hem los. *(Tegen de anderen.)* Sta daar niet zo. Laat hem los, Jason!
Ze schenken geen aandacht aan haar.

JASON Slappe lul. Ik steek je overhoop.
 AMANDA Nou is het genoeg.
Ze komt tussen beiden. FIRAT ligt op de grond en probeert weg te komen.

JASON Vuile nerd. Pas op, man. Pas op.
 AMANDA Jason, dat is genoeg.
 JASON Pas op, gore kutpaak. Moslimkut.
 AMANDA Hou op. Ik zei hou op!
 JASON Flikker op.
JASON, razend, duwt AMANDA weg. Ze valt op de grond. De rest stopt en kijkt naar haar. Geshockeerd. DEE loopt naar AMANDA. SAIF houdt haar tegen. AMANDA gaat rechtop zitten. JASON merkt dat de stemming is omgeslagen. Hij draait zich om, ziet haar op de grond. Beseft wat er is gebeurd. Hij kijkt naar AMANDA. Hij kijkt naar FIRAT. Hij draait zich om en loopt langzaam weg, gevolgd door de rest van de groep. Iedereen doet alsof er niets aan de hand is, onbezorgd, nonchalant. DEE staart haar aan, FIRAT komt overeind, probeert zijn montuur recht te buigen. Zet zijn bril op en kijkt dan naar AMANDA, naar DEE, dan weer naar AMANDA.

DEE Juf?
Pauze.
 Juf?
AMANDA krabbelt overeind. Ze kijkt niet naar hen.
FIRAT staart, geschokt.

AMANDA Ga naar jullie klas.
Ze kijken allebei naar haar.
 Nu.

Scène Twee

Huis van AMANDA. Haar dochter BECKY is bij haar. [...] AMANDA zit aan de keukentafel met een groot glas wijn voor zich. BECKY zit op het aanrecht en knabbelt aan een tosti.

BECKY Het is zo'n lul.
 AMANDA Rebecca, alsjeblieft.
 BECKY In de eerste klas vroeg hij de juffrouw of hij de schoolhamster mee naar huis mocht nemen en toen hij hem terugbracht, zat er een vreselijke brandvlek op zijn vel, van een sigaret of zo. En natuurlijk maakte niemand zich daar druk over, ze deden alsof het hartstikke normaal was, godverdomme.

AMANDA Hou alsjeblieft op met dat gevloek.
 BECKY Nou, dat deden ze, godverdomme, alsof het geen probleem was dat een hamster op vakantie was mishandeld.

AMANDA *(begint te lachen).*
 BECKY Dat is niet grappig, mama.
 AMANDA Je hebt gelijk, dieren mogen niet mishandeld worden als ze op vakantie zijn.

BECKY Neem me niet in de zeik. Wreedheid tegen dieren is niet om te lachen.
 AMANDA Klopt.
 BECKY Stel dat iemand anders hem in zo'n toestand had teruggebracht. Stel, ik was binnen gekomen en had gezegd, 'Dag juffrouw, ik breng Hammie de Hamster terug, het schoolsymbool van goede verzorging, liefde en collectieve verantwoordelijkheid. En o, sorry van zijn pootje. Ja, het is een bloederig stompje. Ik wilde gewoon zien wat er gebeurt als ik het afknip.'
Pauze.
 'O, mag dat niet, juffrouw? Maar juffrouw, waarom huilt u nou?' Als ik het had gedaan of een van die andere keurige kinderen, waren we aan het klimrek vastgebonden en afgeranseld als een lijfeigene.
Pauze.
 Jij hebt altijd een excuus klaar voor dat soort klootzakken. Ik durf er goddomme duizend euro om te verwedden dat hij meer prijzen voor goed gedrag heeft gekregen dan iedereen die ik ken. En de meeste zijn waarschijnlijk ook nog door jou gegeven, godverdomme.

- AMANDA Dat gevloek zit me eigenlijk nog het meest dwars in deze kritische beschouwing.
- BECKY Ik bedoel, wij krijgen serieus op ons donder omdat we weten wat ‘lijfeigene’ en ‘collectieve verantwoordelijkheid’ betekent. Als ik met alleen ‘kut, kanker, tering’ zou praten, had ik meer prijzen dan Arnon Grunberg, maar omdat ik wit ben en uit een keurig gezin kom, gaan ze er gewoon van uit dat ik goede manieren heb. Dat ik hard werk, graag naar de universiteit wil, na mijn eindexamen een jaar lang irrigatiekanalen in Mogadishu ga graven en weet wie Arnon Grunberg is. Het is zo oneerlijk, godverdomme.
- AMANDA Waar ligt Mogadishu?
- BECKY Weet ik veel. Ik google het wel. Waar het om gaat –
- AMANDA Ik denk dat ik het begrijp.
- BECKY Jij gaat morgen naar Henderson, hè?
- AMANDA Meneer Henderson.
- BECKY Om te zeggen dat je aangevallen bent.
- AMANDA Zo simpel is dat niet, Becky.
- BECKY Jezus, dat is het nooit bij jou.
AMANDA's telefoon gaat. Ze maakt een gebaar naar BECKY om haar mond te houden als ze opneemt.
- AMANDA Hoi, schat, ja, goed ... ja ... oké ... Kun je een pak koffie meenemen? ... Nee, er is alleen nog oplos. Columbiaanse, het liefst. Nee, geen Braziliaanse ... ja ...?
- BECKY (*schreeuwt*).
Mama is vandaag op school aangevallen.
- AMANDA (*maakt 'stil'-gebaren*).
O, Becky doet gek ... Ja. ‘k Heb alle opdrachten binnen. Een godswonder ... *Moeder Courage* nog wel ... weet ik. Ja. Wat?
Tegen BECKY.
Wat heb je voor je natuurkunde gehaald?
- BECKY Een tien.
- AMANDA Ze heeft een tien.
Gejuich aan de andere kant van de lijn, AMANDA houdt hem weg van haar oor en lacht.
Volgens mij vindt hij dat fijn.
- BECKY Mafkees.
- AMANDA Ze zegt dat je een mafkees bent. (*Lacht.*) Ja, ja, tot zo. (*Ze legt de telefoon neer.*) Wat fantastisch, Becky, goed gedaan, schat. Zullen we eten halen om het te vieren?
- BECKY Ga je het tegen Henderson zeggen?
- AMANDA Indiaas? Of Chinees? Naar de snackbar. Laten we naar de snackbar gaan –
- BECKY Je moet meteen naar hem toe.
- AMANDA Kunnen we het over iets anders hebben, alsjeblieft?
- BECKY Hij moet straf krijgen.
- AMANDA Het is allemaal niet zo zwart-wit. De wereld is niet zwart en wit. Er is altijd grijs.
- BECKY (*kreunt*).
Niet weer die metaforen. Ik haat die metaforen.

AMANDA Ik probeer het uit te leggen.
 BECKY Als je de wet overtreedt, krijg je straf. Dat is tamelijk normaal, overal op de wereld. Hij heeft jou een duw gegeven.

AMANDA Hij was kwaad.
 BECKY Nou en?
 AMANDA Hij was echt kwaad.
 BECKY En wat dan nog?
Pauze.
 Met wie was hij trouwens aan het vechten?

AMANDA Met een Turkse jongen. Uit jouw jaar. Net nieuw. Met een bril op. Een beetje zo'n nerd.

BECKY Toch niet Firat. Zeg alsjeblieft dat het niet Firat was. Had hij een koffertje bij zich?

AMANDA Ja, ik geloof het wel.
 BECKY Godverde tering, dat is een vriend van me.
 AMANDA Je hebt het nog nooit over hem gehad.
 BECKY Geen vriendje-vriend.
 AMANDA O, geen vriendje-vriend.
 BECKY Je weet wat ik bedoel, niet zo'n vriend. Ik ken hem gewoon.
 AMANDA Dus geen vriend.
 BECKY Hij zit bij mij in de klas. Ze pesten hem altijd.
 AMANDA Heeft hij jou die kaart gestuurd?
 BECKY Nee.
 AMANDA Heeft hij wel, hè?
 BECKY Hou op, hij was dat niet.
 AMANDA (*lacht*).
 Wat grappig.

BECKY Jij bent zo onvolwassen.
 AMANDA Sorry.
 BECKY Hij is godverdomme een genie. Hij heeft zijn staatsexamen wiskunde in Turkije gehaald toen hij negen was. Met een schriftelijke cursus.

AMANDA Klinkt als een goede partij.
 BECKY (*negeert haar*).
 Die klootzak van een Jason Chambers gaf Firat Yilmaz een pak slaag en jij probeert hem te beschermen.

AMANDA Er zijn een hele hoop dingen die jij niet weet van Jason.
 BECKY Daar gaan we weer.
 AMANDA Het is echt waar.
 BECKY Wat voor dingen?
 AMANDA Je weet dat ik je dat niet kan vertellen.
 BECKY Dan moet ik vermoedelijk wachten op zijn treurige memoires – “*Een Kind genaamd Klootzak*”.

AMANDA Als je wist wat ik weet, zou je er anders over denken, Becky.
 BECKY Maar ik weet het niet, hè?
 AMANDA En statistisch gezien, als je een zwarte jongen bent uit een werkersmilieu, dan is de kans groot dat je –

BECKY Boehoe, arme kleine zwarte jongetje blablabla.
 AMANDA Sommige mensen hebben het moeilijker in het leven en –

BECKY Een heleboel mensen hebben het moeilijk in het leven, maar het zijn niet allemaal klootzakken.

AMANDA Maar –

BECKY Laten we eerlijk zijn, ik heb het ook niet zo gemakkelijk gehad.

AMANDA Ik weet het.

BECKY Maar verbrand ik hamsters of geef ik leraren een duw? Nee, omdat iedereen kan kiezen, Mam, en Jason Chambers koos ervoor jou een duw te geven, omdat je een softie bent en hij dat weet. Ik weet het. Peter weet het en ik durf te wedden dat Pap het ook wist.

AMANDA (*ze tilt haar glas op*).
Game, set en match voor mejuffrouw Rebecca Betweter.

Scène Drie

Kantoor van CHRIS. Hij zit aan zijn bureau. AMANDA staat in de deuropening.

AMANDA Ik wil er geen werk van maken.

CHRIS Goed.

AMANDA Ik vond wel dat je het moest weten.

CHRIS Goed.

AMANDA Ik stond hem in de weg.

CHRIS Oké.

AMANDA Ik had hem niet in de weg moeten staan.

CHRIS Nou ...

AMANDA Niet pal voor hem. Dat weet je met Jason, als hij zo is, dan moet je hem niet in de weg staan. Ik had verstandiger moeten zijn.

CHRIS Oké ...

AMANDA Hij was niet echt kwaad op me. Hij haalde alleen uit.

CHRIS Dat zei je.

AMANDA Ik vond wel dat ik het je moest vertellen.

CHRIS En dat heb je gedaan.

AMANDA Inderdaad.

CHRIS Ja.

AMANDA Ik bedoel, ik heb eraan gedacht het je niet te vertellen, omdat –

CHRIS O ja?

AMANDA Maar toen dacht ik dat je het moest weten, weet je, in het geval dat ...
Ik weet niet, ik vond alleen dat je het moest weten.
Pauze.
En nu weet je het.

CHRIS Meneer Boudouani wil Erkan Ali van school trappen – die had een chipszak opgeblazen en vlak naast hem laten knallen – op grond van ‘zintuiglijke ordeverstoring’, dus neem me niet kwalijk als ik probeer het op een rijtje te krijgen en me afvraag of de koffiejuffrouw geen extasy in mijn koffie heeft gedaan en ik in een parallel universum ben beland. Zie ik het goed? Een leerling geeft jou terwijl een groep leerlingen toekijkt, een duw en jij vindt niet dat daar een of andere maatregel op moet volgen?

AMANDA Ik weet hoe het klinkt.

CHRIS Amanda in Sprookjesland.
 AMANDA Maar het ging net zo goed met hem.
 CHRIS En nu heeft hij het verkloot.
 AMANDA Dit zal een grote terugval voor hem zijn.
 CHRIS De anderen hebben gezien wat hij deed.
 AMANDA Wat levert het op als we hem naar huis sturen?
 CHRIS Daar moet ik over nadenken. O ja, de boodschap dat geweld op school niet wordt getolereerd. In hemelsnaam, doe niet zo –
 AMANDA Ik maak me alleen zorgen –
 CHRIS Amanda.
 AMANDA Ik maak me alleen zorgen over het huis waar we hem naartoe sturen.
 CHRIS Dat is niet ons probleem.
 AMANDA Zou het wel moeten zijn.
 CHRIS Maar is het niet.
 AMANDA Maar we moeten toch zeker –
 CHRIS We kunnen niet alles zijn. We zijn niet van het maatschappelijk werk.
 AMANDA Maar als we bedenken –
 CHRIS En we zijn niet hun ouders. Jezus, als we dat waren, zouden ze zich wel fatsoenlijker gedragen.
 AMANDA Doe alsjeblieft niets om een voorbeeld van hem te maken.
 CHRIS Het staat vast al op You Tube, die miezerige klootzak.
 AMANDA Als we nu met zijn drieën bij elkaar komen en hij biedt zijn excuses aan, ik accepteer die en klaar is kees, dan is het toch opgelost?
 CHRIS Schrijf op wat er is gebeurd.
 AMANDA Maar –
 CHRIS Zo snel je kunt.
 AMANDA Maar –
 CHRIS Van daar neem ik het verder op.
 AMANDA Wat ga je doen?
 CHRIS Je hebt het me verteld. Ik handel het verder af. Ik voeg het toe aan die verdomde lijst van hem.

Scène Vier

Onder de trap. CHUGGS en SAIF roken een joint.

CHUGGS Dus ik en Desi staan voor de Chicknugget en daar komt ze aanstomen.
 SAIF Waar was ik?
 CHUGGS In de moskee, toch.
 SAIF O ja?
 CHUGGS ‘Van wie is die hond?’ Ze gaat tekeer en ik zeg, ‘Wat heb jij daarmee te maken?’ Toen haalde ze zo'n plaatje tevoorschijn en zegt, ‘Ik ben een *animal cop*.’ Dus zeg ik, ‘Hij is van mijn moeder.’ ‘Hoe heet ie?’ Ik zeg, ‘Jackie Chan.’ ‘Wat voor ras is het?’ ‘Japanse Akita Inu.’ Dan zegt ze, ‘Dat is een heel duur ras.’ Ik zeg, ‘Wat wil je daarmee zeggen?’ En zij, ‘Ik zeg alleen dat het een heel duur ras is.’ En toen kwam Emmanuel naar buiten met Tyson. En die begint tegen haar op te springen. Hij gaat vreselijk te keer, alsof hij haar wil afmaken.

Emmanuel moest lachen en Tyson had allemaal van die kwijl en rotzooi om zijn bek en iedere keer dat Emmanuel hem terugtrekt, springt hij opnieuw tegen haar op. Ik probeer hem duidelijk te maken dat dat een *animal cop*-mevrouw is. Ze zegt, 'Hij moet een muilkorf.' En Desi, 'En die hond dan?' Ik lig dubbel, man. Het was sick, man. Zij haalde dat plaatje weer tevoorschijn, laat het aan Emmanuel zien en vertelt dat ze een *animal cop* is en dat hij zijn hond onder controle moet houden. En Tyson wil haar nog steeds aanvallen. En Emmanuel wordt helemaal para, hij denkt dat die *animal cop*-mevrouw Tyson in beslag neemt als hij hem niet onder controle houdt. Dus hij pakt een stok en begint hem op zijn kop te slaan. Het was erg, man. En dan zegt ze –

JASON (*komt de trap afrennen.*)

Je moet wat voor me doen.

SAIF Waar was je nou, man? Chuggs heeft een hele vette gebouwd.

CHUGGS (*zingt en wijst op zichzelf.*)

Bob de Bouwer!

SAIF (*zingt.*)

Om te roken?

CHUGGS (*zingt.*)

Bob de Bouwer!

SAIF (*zingt.*) Yes, we can.

Ze beatboxen.

JASON Houd je kop.

SAIF Wat is er man? Wat heb je?

JASON Henderson.

CHUGGS Wat?

JASON Over gisteren.

CHUGGS O ja, toen je Juf Phillips tegen de vlakke sloeg, toch.

SAIF Dat was slecht, man. Zij is oké. Ze is aardig, juf Phillips.

CHUGGS En ze is een lekker wijf voor haar leeftijd ook nog.

SAIF Dat is waar. Ik heb me wel eens op haar afgerukt.

JASON Hou godverdomme je bek.

SAIF Op zo'n manier krijg je niets van mij gedaan, man.

CHUGGS Ja, zou je niet eens wat vriendelijker worden?

JASON Serieus.

CHUGGS Wat?

JASON Jullie moeten aan Henderson vertellen wat er is gebeurd.

CHUGGS O ja?

JASON Jullie moeten allebei hetzelfde zeggen, snap je?

CHUGGS We waren er toch bij?

JASON Jij zag haar aan komen rennen, hè? Waar stond je toen?

SAIF Ik stond naast Chloe en keek naar haar tieten.

CHUGGS Dat vindt de imam vast niet goed.

SAIF Ze zijn gegroeid, hè?

CHUGGS Misschien heeft ze kipfilets. Je weet wel, push up, push out.

SAIF Godverdomme kipfilets. Rookgordijnen, man, allemaal rookgordijnen.

JASON Waar was jij?

CHUGGS Ik stond achter jou. Je trapte op mijn voet, deed godverdomme zeer. Hoeveel weeg jij eigenlijk?

JASON Wat?

CHUGGS Je moet niet zo vaak naar de Chicknugget gaan, man, je wordt vet.

JASON Die nerd lag op de grond achter haar. Toen ze voor me stond, heb je mij horen zeggen, ‘Ga uit de weg.’

SAIF Ja.

JASON En zij zei, ‘Laat hem met rust.’

SAIF En jij zei iets van dat hij een Paak was.

JASON En toen gaf ze mij een duw.
Pauze. CHUGGS en SAIF kijken elkaar aan.

CHUGGS Ze heeft jou helemaal niet geduwd.

JASON Ze heeft me geduwd, ja?
CHUGGS en SAIF kijken elkaar aan.
(Tegen CHUGGS.) Wat?

CHUGGS Niks. Ik dacht alleen –

JASON Henderson gaat jou oproepen, begrijp je mij?
Pauze.

CHUGGS Ja.

JASON Het is belangrijk, ja?

CHUGGS Ja, ja. Safe. Cool. Komt goed.

JASON *(tegen SAIF).*
En jij?

SAIF Weet ik veel.

JASON Jij stond vlak naast me.

CHUGGS We lagen in een deuk, man, het was lachen. Die gozer probeerde weg te komen, hij scheet in zijn broek van angst, man.

SAIF Jas, ik weet niet.

JASON Godverde tering, hoe vaak heb ik jou niet uit de rotzooi gered vroeger.

SAIF Weet ik, man, maar –

JASON Ze kwam aanzetten, stond voor me. Ik zei dat ze uit de weg moest, ja?
Pauze.
Ja?

SAIF Ja.

JASON En zij zei, ‘Laat hem met rust, zwarte klootzak,’ en gaf me een duw, ja?
CHUGGS en SAIF kijken elkaar aan.

CHUGGS Heeft ze dat gezegd?

SAIF Jezus, man.